

ledislav klíma
=====

E
D
E D G A R
A
R

o s o b y : Edgar
 Viktorie
 Benedikt

d ě j i š t ě : Velký pokoj, zařízený
 po starodávnu, ponuře, podivně.
 Edgarova ložnice. Edgar sedí na
 pohovce, Viktorie vedle něho.
 Je noc.

V I K T O R I E

(22letá, krásná, vysoká, výraz třpytivé bujnosti, skoro bezcudnosti, bezstarostně hříšné volnosti, které se říká "nemravnost". Líbá Edgara) Jak jsi krásný, stále krásnější! Či snad jen oči mé se staly krásnějšími láskou k tobě a tím pouze krásu všude rozžehují?

E D G A R

(26letý, rovněž vysoké postavy, s dětským umíněným, hrdým výrazem ve velmi jemných až chorobných rysech. Trhne sebou, vzchopí se z pohovky. Z věže slyšet údery hodin) Jedenáct! Už za hodinu, hu! (Rozběhne se ke dveřím a zamkne je) Jaký to nesmysl! (odemkne zas, hodiny dozněly) Jak ohyzdné to

zvuky! Jakoby z černého bahna odněkud z podsvětí vycházely. A svět je jen bezedné, černé bahno.

V I K T O R I E

Ty mně tedy neřekneš, čeho se tak děsíš?

E D G A R

(opovržlivě) Já a děsit se?

V I K T O R I E

Od nějaké doby se tvé chování, dříve přece tak pevné, zcela změnilo. Rovněž pověz mně, můj nejsladší, a ulehčí se ti. Miluješ-li mne alespoň trochu?

E D G A R

(pobíhá chvíli pokojem) Eh, snad máš pravdu! Budiž! Byla jsi beztoho do věci dost dlouho zapletena. Řekni mně upřímně, jsi-li jista, že vskutku zemřel?

V I K T O R I E

Byl tvrdý, jako by smrt mu vzala všechno maso a nechala jen kost. A voněl také už jako tchoř.

E D G A R

A... nepřipadla ti nikdy myšlenka, že je s tím člověkem něco zvláštního? Přímo nadpřirozeného?

V I K T O R I E

Nikdy! Hahaha!

E D G A R

Myslím tím, nebyl-li, není-li něco jako vampýr. Rozuměj: člověk, který neumře, který neumírá, lépe řečeno, který je mrtev a přesto žije nejzáhadnější existencí i tělesně.

V I K T O R I E

Nic. To jen ty, miláčku, něco takového můžeš cítit při své chromné fantasii a při celé minulosti, která tě k němu - jinak nejohavnějšímu člověku, kterého jsem potkala - poutala. Musit s ním být od dětství každou hodinu... br! Já byla

u něho hospodyní pouze rok, ale nebyla bych to vydržela, kdybys ty mne nebyl tam držel, jako magnet železnou pilinu.

E D G A R

To vše by zde nerozhodovalo. Hlavní věc je... ty víš snad.

V I K T O R I E

Myslíš své sny?

E D G A R

Ano.

V I K T O R I E

Odpust', ale cos mně o nich řekl? Jediné, že se ti o něm vždy zdávalo a zdá,

jednou, že je mrtev, když mrtev nebyl,
podruhé, že žije, když už je mrtev.

E D G A R

Řeknu ti o tom nejstručněji to nejdůle-
žitější. Mazlil jsem se s těmi sny dost
dlouho, hrál si s nimi, až konečně pro-
budil se z nich děsný drak. První vzpo-
mínka z mého dětství - jeho infernální,
nestárnoucí tvář, místo matky - on mne
učil mluvit. On mne učil, což je to
nejhroznější!, i myslet - svým hnusným,
smrdutým, zaživa hnijícím mozkiem. Co se
ze mne mělo stát? Naše duše byly na-
prосто opačného druhu: on - vtělená
prosa, já - celým svým ustrojením umě-

lec. Co mohlo se z umělce ve mně stát, kdyby od nejútlejšího dětství nebyl býval do mne, místo blahodárné vláhy, ustavičně kapán jen zžíravý jed! Jeho obličej, hlas atd. budily ve mně ode vždy mystický děs, mystickou hrůzu. Nutil mne soustavně k jednání, proti němuž vzpouzela se celá má bytost, k činům tak bezectným, že stud nedovoluje mi dodnes o nich mluvit. Jeho cílem bylo vychovat ze mne ideálního lotra, lichváře, pašeráka, podvodníka, zloděje, ba i vraha. Sotva dosáhl jsem 14 let, vzal mne ze škol a běda našel-li u mne jakoukoli knihu, štětec, foukací harmoniku. Moje nenávisť k němu rostla do neuvěřitelných rozměrů. Jediné co

mne těšilo, byl vysoký jeho věk. V jeho smrti viděl jsem konečně ne pouze vysvobození, ale štěstí vůbec, štěstí bezmezné; blaženost nebeskou představoval jsem si posléze jako stav, kde člověk nemá děda. Ale on ne a ne umřít, ne a ne ani stárnout. Lékaři žasli nad tím, že organismus jeho nejeví přes devadesát let, ani známky nějaké nemoci, scházení věkem. Co mne přese vše v naději tajně udržovalo, byly - sny. V nich viděl jsem jej vždy jen ve stavu buď umírání, anebo smrti, anebo posmrtného života; jakoby své zdraví, své nestárnutí, byl koupil děsně, jako když prodá člověk duši svou ďáblu, zemřelostí už v tomto životě. Já stal jsem

se již plnoletým - a neodcházel jsem od něho... Stále pomáhal jsem mu v jeho zločinech. Co mohl jsem jiného dělat? Neměl jsem ani haléře svého, vyjma různé darebačiny neuměl jsem vlastně nic a netvor nechtěl mne pustit, vyhrožuje mně žalobou pro různé mé zločiny, které byly vždy, ať direktně nebo indirektně, dílem jeho. Postavení mé bylo nesnesitelné, děsné. Ty to víš, tys tenkrát vstoupila k němu za hospodyni. Fuj! Nechci na to myslit! Proč jsi to jen udělala? Být hospodyní je pro ženu vždy čímsi zneuctívajícím. Ale ty - měla jsi toho zapotřebí? Ze zámožné rodiny k takovému dědkovi!

V I K T O R I E

Vždyť jsem ti řekla proč!

E D G A R

Vím, ale nemohu tomu právě věřit. Kdyby láska ke mně tě sem byla přiveďla, nebyly by se našly cesty ke sblížení našemu jiné a lepší? A sblížili jsme se vlastně tenkrát? Po celou tu dobu zůstali jsme si vlastně cizí. Nemohu věřit, že už tenkrát jsi mne milovala.

V I K T O R I E

Měla jsem se ti nabízet jako kurva? Čekala jsem, vyjdeš-li mně z počátku aspoň malinko vstříc, ale tys odpovídal jen nevrlostí i hrubstvím na všech-

ny mé vlídnosti.

E D G A R

Vlídnosti! Nebýt vlídný k "mladému pánu", pravděpodobně dědici - nemá-li věc ještě jiný, horší háček?

V I K T O R I E

(pohněvaně) Jaký, smím-li se ptát?

E D G A R

(s důrazem, taktéž hněvivým tónem)
Nevím ještě dobře, ale zvím to snad co nevidět... sny jsou vševědoucí. Ale pak, má zlatá, budeš mít příčiny bát se trochu... Mlč, mlč a poslouvej dál!
Tedy můj stav byl děsný. Chápal jsem,

že nutno, abych pomohl sám sobě, - jako všude jest jedině toho zapotřebí. Ale jak? Nevěděl jsem, avšak byl bych jistě na to přišel - kdyby tu skoro náhle, jako by osudu stačila moje dobrá vůle, netvor sám sebou záhadným způsobem nezemřel.

V I K T O R I E

(dosud hněvivě) Nejsi jediným člověkem, kterému to záhadou není, ty?

E D G A R

Poslyš! Už vícekrát učinila jsi podobné hanebné narážky; zakazuji si to! On tedy zemřel, já se stal universálním dědicem velkého jmění, ale pravou ra-

dost jsem z této chvíle, o níž jsem po celý život toužebně snil, neměl. Nemohl jsem uvěřit, že je opravdu mrtev a všechny zkoušky, které lékaři k mé žádosti na jeho těle učinili, nemohly mne uspokojit. Přirozeno, vždyť pochybování mé bylo metafysického rázu, podepřené pocitem, že se vůbec neumírá. Sny teď častěji než dříve a stále jasnější a příšernější. Teď byl v nich děd stále živý, třeba stále na umření, a já, já umíral jsem jakýmsi nevypověditelným způsobem stále s ním. Sně přemítal jsem si stále otázku, jako ve bdění přemítáme o jakémkoli problému: zemřel vlastně - či nezemřel? A odpověď zněla vždy: nezemřel, to se jen klameš, tvá víra v

jeho smrt je pouhý sen; počkej, přesvědčíš se. A já opravdu i ve bdění stále vážně jsem se tázal: nejsem obětí snů? Každý zná sny, v nichž létá, v nichž říká si triumphálně: vždyť to jde a jak lehce!, jak uvedu zítra v úžas lidi, až poletím nad nimi pouhým máváním rukou! A já aspoň po těchto snech pokoušel jsem se následující den vážně, nepodaří-li se mně let. A tak každého jitra po oněch snech kladu si doopravdy otázku, není-li staroch přece jen živ. Musím říci, že dodnes o tom pochybuju. Celá věc dráždila mne časem dosti příjemně. Ale poslední dobou, jak jsem řekl, vzala na sebe hrozné vzezření. Rodí se ve mně tajemná hrůza, pojmy mé

se povážlivě matou, obávám se zešílení.

V I K T O R I E

Miláčku můj, to, čím trpíš, je sice už bláznovství k pohledání, ale bláznovství příšerné, s kterým je třeba zacházet nejšetrněji. Nesmím se ti už smát.

E D G A R

Šeredné dost od tebe, žes to dělala. A ještě jedna věc je zde: neříkal jsem ti nikdy o tom, co se stalo v noci po jeho smrti?

V I K T O R I E

Ne.

E D G A R

Nuže - povím ti to také. Kol půlnoci probudím se náhle mokrý potem, se zježenými vlasy, aniž se mně předtím co zdálo. Sedím na posteli a tu slyším z vedlejší místnosti něco jako šouravé kroky v pantoflích. Znal jsem je až příliš dobře. Za tímto pokojem byl další pokoj a v něm... rakev - se svým obyvatelem. Sedím dál, vlasy nechtějí ulehnout, naopak; utekl bych, ale nemohl jsem pohnout ani prstem. Do šustění mísí se i hekání a odkašlávání a vzdychání... "Teď vejde ta hrůza ke mně! Teď, teď!" A bezmezný strach vyvrhne mne tu, běžím ke dveřím a zamknu

je šťastně. Pak upokojen, usednu opět...
a nastalo ticho. Ráno ležela mrtvola v
rakvi jako dřív.

V I K T O R I E

Huuu!

E D G A R

Ale to není vše. Za delší dobu, bylo to
4.dubna minulého roku, právě ve výročí
jeho smrti, probudilo mne opět šustění
a hekání z téhož pokoje. (ukáže na dve-
ře, jež chtěl před nedávnem zamknout)
Ale v dalším pokoji rakev už ovšem ne-
byla. Tenkrát, vzmužil jsem se rychle a
běžel, abych zamknul. Již sahám po klí-
či, tu vidím, že se klika pomalu snižu-

je. Uchopil jsem ji, když se objevila již mezi dveřmi a zdí štěrbinu, přitiskl jsem ji vší silou k sobě. Tvá síla nebyla by dostačila, aby dveře opět přivřela. Pak otočil jsem klíčem. Zase ještě jen jedno dlouhé zasténání - a ticho.

V I K T O R I E

Dnes je opět 4.dubna.

E D G A R

Nesmysl. Myslíš, že jsem takový strašpytel. Dnes jsem připraven! Ať si jen přijde! Těším se na něj! Pozvu ho, aby se mnou povečeřel. Neprijme-li nebo nebude-li se chovat jak se sluší a patří, zmlátím jej, až bude podruhé mrtev.

(vyjme z kouta velmi tlustý klacek a ukáže jej) A mimo to... (rozepne kabát; z kapsy čouhá mu revolver a dýka)

V I K T O R I E

Hezké! Ale trochu víc skutečné srdnatosti, třeba beze zbraní, bylo by hezčí. Miláčku, znáš mne jak ráda bych jindy ti řekla: jen to zkus s tím strašidlem, tak dnes ti to zrazuju. Jsi hluboce rozrušen a nezdravý, zjevení působilo by snad katastrofálně. Víš co, můj zlatý? Buď zůstanu zde u tebe, anebo ještě lépe - strávíme noc v nočních místnostech.

E D G A R

(zřejmě kolísaje po chvíli dupne) A ne!
Musím proti tomu zvítězit nebo utéct!
A teď mne již opusť! Je tři čtvrtě na
dvanáct!

V I K T O R I E

O ne, ne, neopustím tě! Mám hrozné
tušení.

E D G A R

Vem je čert! Ať se stane co chce! (od-
strčí ji surově. Ona nepromluví již,
vezme plášť, otevře dveře. Stane v nich
ještě, zadívá se naň dlouze jako na
rozloučenou, on zahrozí pěstí, ona zmi-
zí, zamknuvši dveře za sebou na klíč.

Edgar přistoupí k oknu) Táhle jde... Jsem zvědav, ohlédne-li se, neměl bych jí dát znamení, aby se vrátila? Opravdu, udělám to. Ale ona se neohlíží. No - ohlédni se, dokud tě vidím! Ne, palice umíněná! A tam již zachází do postranní ulice... Fuj! Jaký mám vztek! (zrak jeho padne na hodiny. Vztek ho přejde, ustoupí něčemu jinému) Bože, už to má být! Teď teprve cítím, jak to může být hrozné! (rozběhne se ke dveřím pokoje a střelhubitě je zamkne na klíč. Oddychne si) Tak - a teď ať si začne třeba šustit! V nejhorším případě uteku na chodbu a na ulici ven. Dobře tak. Ale ještě lepší bude, posilním-li se troškou brandy. (naliže čtvrt litru a vleje jej

do sebe) Brr! Ale teď, milé strašidlo, přijď, přivítám tě opravdu vesele!

(podívav se ještě zblízka na své zbraň, ulehne na pohovku s knihou v ruce.

Vítr. Duní půlnoc. Edgar sebou trhne)

Pozor! Teď to snad přijde! Ale proč mělo by to začít o půlnoci? Aspoň do jedné hodiny má strašidlo čas - .

(vypije ještě jednu sklenici, znovu ulehne, čas plyne, kniha klesá Edgarovi z ruky. Sotva slyšitelně začne zaznívat příšerná hudba. Za chvíli delší pauza u ní, v níž je slyšet šustění pantoflí a hekání z vedlejší místnosti, musí být skutečně v celém hledišti zřetelně slyšet. Po pauze opět hudba, pak zase se vzrůstající silou příšerné zvuky. Edgar

náhle usedne na pohovku. Hudba ustane! Edgar si mne oči, zívá! Aaach! ---
Usnul jsem!... Co se mně to zdálo? Ach, už vím! Byl jsem pozván na hostinu a strkal jsem kdejakou stříbrnou lžičku do kapes; už jsem byl jimi nabitý jako holoubě nádivkou. A pořád se mně zdá, že tam ještě jsem, že to nebyl sen... Pah! "Sen"! Jaký to nesmysl! Hoj, co to slyším!? (zdvojenou silou zaznívají strašidelné zvuky; do toho ozývá se drnčení stěn a nábytku. Velké zrcadlo na zdi se silně pohne) Ach! To ten starý plesnivec! Dnes už zas? Tak brzo? Co mu jen dnes předložím? Opravdu, starochu, vítán mně nejsi nikdy, ale teď právě poslal bych tě do nejhoroucněj-

ších pekel! Myslil jsem, že dnes nebudeš moci vstát ze své roztomilé rakví postele... Ale je mně dnes tak divně... Co to bylo? Co to bylo dříve?... Teď jde ke dveřím. (zvuky znějí nyní příšerněji. Silně chrchlavé rozkašlání. Chvilí ticho. Konečně Edgar vstane a po špičkách se přiblíží ke dveřím pokoje, tam stane. Pološeptem:) Vzpomínám: vždyť jsem zamkl ty dveře... a sice před ním. Měl jsem strach. Byla tu, myslím, ta děvka. Haha, ty pitomé sny! Ani lítat v nich člověk nedovede. (Zamává rukama jako by chtěl lítat. Hlas Benediktův. Nepopsatelně hnusný a mrtvolný:)

B E N E D I K T

Tak jen odemkni, lotře! Myslíš, že nevím, že jsi přede mnou zamkl?

E D G A R

Šsáhne na klíč, ale váhá) Co to? Bojím se nějak... Tak se mně zdá, že nebdím zcela. Mám otevřít či nemám?

B E N E D I K T

(hlas) Odemkni, lotře, povídám!

E D G A R

Měl bych utéci... (skočí ke dveřím na chodbu, ale stane a vrátiv se odemkne)

B E N E D I K T

(vstoupí. Je v divném, nočním bílém úboru, jakoby v rubáši. Malý, vychrtlý, tvář nevyličitelně ohyzdná, transcendentálně hnusná, strašidelná tvář mrtvoly) Pojď sem blíž, lotře!

E D G A R

(pomalu přistoupí. Benedikt mu dá dva notné políčky) Odpusťte, drahý dědo, zamkl jsem jen, na mou čest, nedopatřením.

B E N E D I K T

Tak si jen dej pozor, abych tě nedopatřením nevydělil. Mne nemůžeš ani vidět, ale peníze mé uvidíš rád. (přišourá se

ke stolu a s nesmírnou námahou usedne.
Edgar usedne opodál!

E D G A R

Ale dědečku, dnes pro tebe nemám nic k
jídlu, nevěděl jsem...

B E N E D I K T

Hehehe! Rozpomeň se - v kuchyni - v
troubě...

E D G A R

(uhodí se do čela) Vskutku! Ale - ale,
vždyť to tam je - už tři roky...

B E N E D I K T

(poplácá se na čelo) Nu ovšem - už to

jiné nebude; pomátl se mu rozum. Pořád se mu jenom něco zdá. Jdi se jen podívat! (Edgar odejde. Stařec nepřetržitě chrochtá. Edgar se vrátí s mísou v ruce)

E D G A R

(čichaje k ní) Úplně čerstvé skopové s bramborem! Kdo by to byl řekl! (postaví mísu před děda, jenž se dá ihned do jídla)

B E N E D I K T

Jen se vzdej naděje, že jsem umřel!
Vzdej se naděje, že vůbec umřu, i kdy-
bych podle lidského soudu natáhl brka,
byl bych živ dále, třeba jinde, dělal
bych totéž, co dělám teď, a ty bys mě

tam navštěvoval jako tady. Tedy, jak by ses mne zbavil?

E D G A R

Filosofujete báječně!

B E N E D I K T

Jsem stokrát moudřejší, než si takový mazal a šumař představí. Pořád mají dnes měnvy /? - pozn.vyd./ se svým uměním a filosofie jde u nich zcela na hrnek. Pamatuji si, ty nedochůdče, že jsem se tě snažil vychovat ve skutečné moudrosti. Ale tys to nedocenil, nepoznal, ty štětečku, ty falešná noto!

E D G A R

Hehehe! Můj názor na umění jako to nej-

vyšší mně nevezmete.

B E N E D I K T

Už ti ho neberu, ale pamatuj si, že
dokud jej budeš mít, dotud, jako jsi
byl dříve za něj bit ode mne, budeš bit
od osudu... Tak co je s posledním ob-
chodem?

E D G A R

Jsou vaše obchody taky filosofií?

B E N E D I K T

Víc než co jiného: jsou život. Ale pra-
vá filosofie jest jen správné hledění
na život. Tak co je s tím?

E D G A R

S jakým obchodem?

B E N E D I K T

Mám ti dát pár pohlavků, aby sis vzpomenu-
menul? Promarnil jsi utržené peníze,
viď, lotře?

E D G A R

Ne, ne - už si vzpomínám... To s těmi
čtyřiceti děvčaty?

B E N E D I K T

Těší mne, že to víš. Prodal jsi je, tos
psal, a nalodils je už ve přístavu. Kde
jsou peníze?

E D G A R

Ale dědečku, vždyť je to již přes tři roky! Peníze musil jsem vám již tenkrát odevzdat.

B E N E D I K T

Žádné tři roky, jen tři měsíce! A odevzdals mně houby s octem.

E D G A R

Ale vskutku jsem z toho jelen.

B E N E D I K T

Jdi se podívat do kapes svého modrého kabátu!

E D G A R

(otevře skříň a prohlíží kapsy) Pro pána krále! Tady jsou! (vyjme z tobolky svazek bankovek a položí je před děda) Že jsem to nevěděl!

B E N E D I K T

To bych je byl promarnil, ne?

E D G A R

Ale jak se mně to mohlo všechno tak poplést?

B E N E D I K T

Tak ty nevíš ani, žes byl v cizině těžce nemocen?

E D G A R

Nemocen? To ale... Vskutku, teď nějak vzpomínám... Co to bylo za nemoc?

B E N E D I K T

Nůž mezi žebry.

E D G A R

(vstane a přechází) Vzpomínám na všechno... Jeden opilý námořník vyčkal mne - tvrdě, že jsem jej obehral ve falešné hře, - před hospodou a bodl mne. Ale - ale pamatuju, že už dříve měl na mne spadeno. Špehoval mne už ve vlaku. Jistě byl - někým najat.

B E N E D I K T

Nebylo by divu: čím kdo zachází, tím
také schází. Sám ukládáš o život jiných,
nediv se, naučíš-li je témuž!

E D G A R

Komu ukládám o život?

B E N E D I K T

Lotře drzý! (odplivne si. Edgar nemůže
se zmocí na slovo. Nastane delší dobu
ticho, jen mlaskáním starce rušené)

E D G A R

(pro sebe) Tak tedy on žije. Marně jsem
se těšil... Neumře nikdy. Věčně zůstane
mně pověšeno na krk toto strašidlo. A

myslím, že až zemru já, budu trávit věčnost v jedné rakvi s ním. Objímat se s ním, mluvit s ním - hrůza! Avšak zvyknu na to. Snad stane se mně to rozkoší, snad zemiluju se do něho. A nebylo by to přirozeno? Nejsem netvor jako on? Něco mezi životem a smrtí, skutečností a neskutečností, revenant pouze, jehož řemeslo je jen strašit mezi lidmi... A přece nemohu se dnes méně než jindy s ním smířit. Jsem jako poloviční. Co jen dnes předcházelo...? Cítím, že přijdu na to! Nemožno žít dlouho ve dvou elementech!

B E N E D I K T

(odstrčiv mísu) Je zde - ona?

E D G A R

Myslím, že ano - vlastně, že ne -
vlastně nevím, co myslím...

B E N E D I K T

Ach, ach! a já myslím, že se bez blá-
zince neobejdeme. Je tady: slyšíš ji,
jak pracuje v kuchyni?

E D G A R

Opravdu, už delší dobu. A kde se tu
vzala?

B E N E D I K T

Já jsem ji přivedl. Hehehe! Potkal jsem
ji venku. Šli jsme spolu zatím do ka-
várny.

E D G A R

(k sobě) Zbláznil bych se, zbláznil
bych se!

B E N E D I K T

Vaří nám kapra na černo. To bude po-
chutnání! Jak se to tváříš? Poslouchej,
lotře, nejsi žárliv?

E D G A R

Na vás? Haha! Už je vám přes devadesát.
Kam byste se...

B E N E D I K T

Přes to strčím deset takových nedochůd-
čat, umělců, jako jsi ty, do kapsy. Ta
holka na mne bere!

E D G A R

Na vaše peníze, leda. A to i teď, t e ě
sotva.

B E N E D I K T

Na mé peníze? No ovšem - které ženské
jsou lhostejny. Ale mimo to na mne také.
Je to báječná holka. Poslouchej, mám
vážně v úmyslu vzít si ji.

E D G A R

Ale, to bude mít ženicha! Už tři léta...
(zarazí se)

B E N E D I K T

No, jen to dopověz, potrhlý. Víím to!
"Už tři léta hnije v hrobě." Vybředtal

jsi to na sebe ve spaní. A ty těm snům
věříš! Ale to by z toho pes pošel!
Holka! (volá)

V I K T O R I E

(objeví se za okamžik. Má zástěru, ale
pod ní tytéž modré šaty, v kterých
Edgara opustila. K Benediktovi:) Copak
je, miláčku?

B E N E D I K T

No, chci ti dát pusu, ty má německá
myško. (Viktorie, utřívši si ústa zá-
stěrkou, přistoupí k němu a nechá si
dát, zachovávajíc passivitu, nekonečně
dlouhou hubičku) No tak, šmakovala? Ten
hadr na holi zde myslí (s posuňkem), že

mne nemůžeš mít ráda.

V I K T O R I E

Mladý pán ať se stará, aby se sám ženským líbil. Vás může mít ráda každá patnáctiletá.

B E N E D I K T

Však je také nenechám zahálet! Hehe!
A teď dej hubičku tady tomu!

V I K T O R I E

(odplivne si) Fúj!

E D G A R

(s tajenou zuřivostí) Jak se můžete opovážit, vy jedna -- se mnou takto

zacházet? (hlas mu plačtivě selže) A přece jsi právě před chvílí jinak - jinak...

V I K T O R I E

Co "jinak"?

E D G A R

Já už nevím - co mne to oblétlo. (odejde k oknu)

V I K T O R I E

Co to má pořád? Já už to dál trpět nebudu! Copak jsem tady aby si někdo ze mne -

B E N E D I K T

Nezlob se, nezlob! To ty jeho sny! (jí do ucha) Pomátl se úplně. Ten námořníkův nář, třeba nevykonal, co měl, dokázal snad něco lepšího. (ještě tišeji) Tento týden dáme ho do blázince.

E D G A R

Jen si šeptejte! Víím, že jste spolčeni proti mně, že mně ukládáte o život, že jste si toho námořníka koupili. A zvláště vy - - dámo, zasedla jste si proti mně. Dokud vy jste tu nebyla, vycházel jsem s dědečkem vždycky dobře, poslouchal jeho moudrých rad, snažil se jíti v jeho šlápějích.

B E N E D I K T

Ty štětko!

E D G A R

Vy ráda byste všechno jeho jmění zdě-
dila -

V I K T O R I E

Teď už toho mám dost! Miláčku, zakaž mu
dál mluvit! Sice odejdu a neuvidíš mne
už víc!

B E N E D I K T

Ničemo, už ani slovo! A ty, myško malá,
běž se podívat, co dělá kapr.

V I K T O R I E

(odcházejíc, otočí se ještě ve dveřích, zavolá na Edgara) Pitomče, pitomče, trojnásobný pitomče! (poslední slovo zařve jako raněná šelma a bouchne za sebou dveřmi)

E D G A R

Pitomče? Co tím chce říct? Snad že... Nepoznal jsem její lásku ke mně a svou k ní, že počínal jsem si k ní, k milence své vlastně, jako k největší nepřítelkyni... Ale nesmysl! Nemyslet už dál na ty ješitné pitomosti...

HLAS OPILÉHO Z ULICE

Pitomče, pitomče!

E D G A R

Co to bylo? Odkud to zaznělo? Jakoby z jiného světa! Jak je to všechno divné! Něco nového jako by se ve mně probouze-lo... Je tu dosud - on? Je. Spí snad? (Benedikt sedí, hlavu opřenu o dlaně. Nehýbá se a nemluví. Edgar rovněž ne. Nastane dlouhé ticho, zprvu cinkotem nádobí z kuchyně rušené. Ale i to zmalkne. Jen meluzína počne víc a více skučet. Tu náhle Edgar, jenž seděl teď rovněž s tváří dlaněmi zastřenou, škubne sebou, odsune je! Ha! Nesedí teď u mne blíž, než před chvílí? Nepostrčil

židli neslyšitelně ke mně? Proč počíná
mé srdce bušit? (zase ticho, teď však
hlasy pouličních chodců jsou stále více
přerývané hrkotem vozů. Plamen lampy
prská a menší se)

B E N E D I K T

(hlasem změněným, už nelidským, hlasem
mrtvoly; slabounce) Holka, pojď sem!
Musím už spát! Musíš mně pomoci do rak-
ve. A on bude dnes se mnou také spát.

h l a s V I K T O R I E

(ač nemohla jej až do kuchyně slyšet)
Přijdu, přijdu! (ruce Benedikta padnou
na stůl, objeví se tvář)

E D G A R

Hu! To už není on, to je mrtvola, mnoho měsíců stará. Bože, Bože... Vždyť je to přece jen - sen... A už rozumím! Od té chvíle co vstal jsem z pohovky byl jsem v polosnu. Vidiny snu, které jindy při probuzení mžikem se rozprchnou, tenkrát zastavily se u mne, a ač jsem už vlastně nespál, přece jen jako bych spal. Byl jsem obojživelníkem mezi snem a bděním. Sny, které tak často jsem míval, a s nimiž jsem si dříve hrával, přelily se do skutečnosti. Teď teprve bdím jako jindy. Avšak - on tu přes to sedí.. Ha, zase se přiblížil ke mně - hrůza! Utéci, utéci! (šukubne sebou, ale ze židle nepovstává) Zmrzly mně údy? Všechno spoje-

ní mezi mým duchem a pohyby těla je
příšerně přerušeno... Hrůza, hrůza!
Lampa zhasne, ale pokoj zůstane světlý.
(Okny už je vidět první červánek) Už je
ráno! Sláva, jsem zachráněn! Jak je to
divné. Co jsem považoval za poslední
chodce, byli již časní chodci. Ale ta
příšera je zde stále... Hu, tím příšer-
nější v tom duchovém, strašidelném prv-
ním ranním úsvitu. Teď teprve vlastně
mám před sebou - strašidlo... Ve výroč-
ní noc jeho smrti. Dříve jsem tu stra-
šidlo neměl, jsa jím sám. Sám jsem mu
otevřel a teď ho tu mám. A jde blíž a
blíž. Cizí síla postrkuje jeho židli.
A já sedím tady jemu napospas. Bez hnu-
tí... Jinak se z té židle nedostanu, než

se z ní zhroutím mrtev... A to stane se, cítím, jakmile se mne dotkne. Hrůza!... Ale což nezmůže vůle všechno? (škrubne sebou silněji s tváří k prasknutí napjatou. Náhle vstane) Hurá! Jsem spasen! A teď ven, ven! (skočí ke dveřím, ale nemůže je otevřít) Zamknuto! To ona, vzpomínám, zamkla dveře za sebou. Ó ta bídnic! Byla s ním smluvena. Což nebyla tím strašidlem? Nemí vlastně také už mrtva jako on? Oh ne, nerozluštím věc! Snad přece jen to vše byla skutečnost. Zežlím - nejlépe zemřít, než tento nesnesitelný chaos. (řvoucím, šíleným hlasem) Ale dřív, vy strašidla mizerná, rozmluvím s vámi jednou jak se

sluší a patří. (vytáhne dýku a revolver.
Cloumá dveřmi a kope do nich - marně.
Za okamžik:) Ale vždyť mám druhý klíč!
(horempádem jej hledá) Nenaжду jej,
jsem bezhlavý a ona, to druhé strašidlo,
přijde každou chvíli.

V I K T O R I E

(z dálky) Už jdu, už jdu!

E D G A R

Jde. A on tady u stolu sedí v tom ran-
ním, děsném polosvitu stále... Ale žid-
le se otočila a zcela viditelně postu-
puje ke mně.

V I K T O R I E

(výkřik zvenčí) Už jdu, už jdu!

E D G A R

Teď jde chodbou? Jistě si vzala ten druhý klíč! (ozve se zarachocení klíče v zámku) Vskutku! (pozdvihne revolver) No pojď, ty strašidlo! Ty nejpodlejší vyvrheli, proračná děvko! (otevrou se prudce dveře, vstoupí Viktorie, oděná jako dříve, jen zástěra schází. Třeskne výstřel. Viktorie se kácí pomalu k zemi.) Edgar řve šíleným hlasem:) Hurá, hurá! Tady leží jeden fantom, a ten druhý si lehne vedle něho. (otočí se s revolverem pozdviženým) Zmizel! Dobře jsi udělal, prase starý! A dobře uděláš

(zamává revolverem), neobjevíš-li se už nikdy!

V I K T O R I E

(za jeho zády, slabounkým, sténavým hlasem) Edgare, miláčku, cos mně - to - učinil -- ?

E D G A R

(obrátil se k ní, stále ještě divoce)
Tys tu s ním byla! Celou tu dobu! Ha-
nebnice!

V I K T O R I E

Co - pravíš? By-la jsem - doma - usnula
jsem -

E D G A R

Tedy jsi s ním nebyla v kavárně?

V I K T O R I E

Kde-pak -

E D G A R

A proč jsi tedy přišla?

V I K T O R I E

Pro-bu-dila jsem - se náhle, vla-sy mně stá-ly, zdálo se - mně něco děsného - o tobě, oblékla jsem se - rychle - a bě-žela k tobě -

E D G A R

(mírněji) Opravdu? (chvilí ticho)

V I K T O R I E

(pokouší se vstát, ale klesne nazpět)
Miláčku - umírám -

E D G A R

(odnese ji na své lože a rozepne na
prsou) Vždyť skoro ani nekrvácíš, nic
to nebude...

V I K T O R I E

To - je - tím - horší, krev vy-lévá se
- do hrud-níku, udusí mne -

E D G A R

Drahoušku, dětátko - (počne ji líbat)
To učinila ta ďábelská moc, nemohu za
to. (příkřejším hlasem) Ale snad za to

můžeš ty! Tys byla dříve vždycky při něm proti mně, ty najímala jsi úkladného vraha. Přiznej se!

V I K T O R I E

Tváří v tvář smrti - přísahám ti, že to není pravda! Tys však byl od počátku mým nepřítelem.

E D G A R

Zdál jsem se být jím jen proto, že ty jsi mou lásku neopětovala... Vše zavinily naše nesmyslně hrdé povahy, a teď jsme oba za to více než krutě potrestáni. Miláčku, odpusť, běžím pro lékaře, hned jsem s ním nazpět.

V I K T O R I E

(s největší námahou, chraptivě) Zůstaň!
Za okamžik jsem mrtva. Již - již ji
vidím, tvář má bílou jako sníh - tam na
prahu... Obejmi mne raději, ať vydechnu
v tvém náručí... (zhroutí se na loži.
Edgar obejmě ji v divokém pláči)

E D G A R

Nezemřeš!... Pohlédni na mne! Ach běda,
oči v sloupu, nevidí mne již... Vikto-
rie nejdražší, ó zůstaň ještě! Půjdu s
tebou, půjdeme ruku v ruce do věčnosti -

V I K T O R I E

(uprostřed chroptění) Mi - miláč -
(prudké škytnutí. Tělo její se natáhne

jako struna)

E D G A R

(vymrští se do výše a zařve jako dravec)
Mrtva! Óoh... teď teprve vidím, jak
jsem ji miloval... Musím za ní, za ní!
Ha! (uchopí revolver) Pryč z tohoto
světa, kde je člověk, aniž to ví, sle-
pec, nejstrašnějším otrokem a loutkou
všech velkých i malých ďáblů! Kdo nic
neví, nic nevidí -- vzhůru Tam, kde sen
a skutečnost se v jedno slijou, kde to,
co člověka zde činí šílencem, stane se
luznou harmonií, sladkou poesíí a krá-
sou! Zde rozpínají po mně ďábelské moci
chapadla svá teď strašlivěji než dříve,
teď, když jsem sám. No, neřekl jsem?

netvor je už zase zde! (ve dveřích do sousedního pokoje objeví se polostínově Benedikt) Zde máš, prašivče! (vystřelí, přízrak zmizí. Edgar řve stále šíleněji, vyskočil za ním) Zmizel! Ale ne: tam sedí na stěně jako moucha! (třeskle výstřel) A teď leze po stropě... Hoj! Hoj! (vypálí do všech koutů rány. Ozve se příšerný, zvířecí chechot) Nemizí, jen se chechtá. Však já vím, jak na tebe vyzraju, jak tě jedině a neomylně usmrťím! Ha, ha, ha, ha! (vypálí si do prsou dvě kule a pomalu klesá) Jaké to ohromné, sladké slunce vychází přede mnou. --

L.K.

p o z n á m k a v y d a v a t e l e

Tato jednoaktovka z Klímovy pozůstalosti byla dokončena v lednu 1928, tři měsíce před autorovou smrtí. Je to patrně jeho poslední dokončená práce. V pozůstalosti je bez názvu, název "Edgar" je doplněn dodatečně. Jedná se o dramatické zpracování dřívější Klímovy povídky.

+ + +

Při psaní jsem bohužel neměl k dispozici rukopis, vycházel jsem z opisu. Přesná autentičnost textu tedy není zaručena.

S.

